

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба таҳқиқи диссертатсионии Азамзода Акмал Азам дар мавзӯи “Хусусиятҳои истифодаи техникаи криминалистикӣ аз ҷониби муфаттишони прокуратура дар раванди тафтиши ҷиноят: проблемаҳои назариявӣ ва амалӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.12 – Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ

Мубрами мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ. Мубрами рисолаи диссертатсионӣ дар истифодаи технологияҳои муосир дар раванди тафтиши ҷиноятҳо, махсусан аз ҷониби муфаттишон дар прокуратура, хеле муҳим аст, зеро ҳамзамон бо афзоиши ҷиноятҳо ва мураккабшавии усулҳои содиршавии ҷиноятӣ, ин масъала ба як масъалаи муҳим табдил ёфтааст. Бо таваҷҷуҳ ба рушди илм ва технология дар ҷомеа, барои муфаттишон вазифаҳои нави мушкilot ба миён меоянд, ки яке аз онҳо ҷамъоварии маълумоти ҷиноятӣ бо воситаҳои техникаи криминалистикӣ мебошад. Беҳтар кардани усулҳои тафтишотӣ бо истифодаи технологияҳо имкон медиҳад, ки сифати кор ва суръати он дар раванди тафтиши ҷиноятҳо афзоиш ёбад ва барқарор кардани адолат ва ҳифзи ҳуқуқҳои шаҳрвандон осонтар шавад. Омӯзиши самтҳои ҳуқуқӣ, ахлоқӣ ва амалии истифодаи ин технологияҳо низ барои мукамалсозии фаъолияти тафтишотӣ аҳамияти калон дорад.

Таҳқиқоти мазкур бо мақсади мутобиқ кардани қонунгузорӣ ба роҳҳои нави тафтишот равона карда шудааст. Мақсади асосии истифодаи техникаи муосири криминалистикӣ, аз ҷумла видеоназорӣ, дронҳо ва барномаҳои компютерӣ барои ошкор кардани ҷиноятҳо, мусоидат мекунад. Ин мавзӯ на танҳо барои илм, балки барои амал низ аҳамияти бузург дорад, зеро натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд ба фаъолияти прокуратура ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ кӯмак расонанд ва самаранокии адолати судиро баланд баранд.

Аз ин нуқтаи назар дар муайян кардани аҳамияти рисолаи диссертатсионӣ бояд ба якчанд ҷанбаи муҳим диққат дод. Ҷиноятҳои муосир, ки пайваста мураккаб ва гуногун мешаванд, мисли киберҷинояткорӣ, ҷиноятҳои муташаккил ва терроризм, талаботро барои истифодаи усулҳои нав ва муосири таҳқиқотӣ зиёд мекунанд. Дар шароити афзоиши ҷиноятҳо ва истифодаи технологияҳои пешрафта аз ҷониби ҷинояткорон, мақомоти тафтишотӣ бояд ба воситаҳои нав ва кӯшишҳои бештар мутобик шаванд. Ин метавонад истифодаи дронҳо ё видеоназорӣ барои ҷамъовариҳои далелҳо ва таъмини мутобикати ҳуқуқӣ дар раванди тафтиши ҷиноятҳо бошад. Вале дар ҳамин ҳол, истифодаи чунин технологияҳо эҳтимолан хатарҳои низ дорад, мисли поймол кардани ҳуқуқи инсон ва ё сӯиистифода аз мақоми хидматӣ. Аз ин рӯ, таҳияи меъёрҳои ҳуқуқии муосир ва тавсияҳо оид ба истифодаи техника барои тафтишот ва ҳифзи ҳуқуқи шахрвандон бояд дар назар гирифта шавад.

Бинобар ин, мавзӯи диссертатсияи Азамзода Акмал Азам воқеан муҳим буда, таҳқиқоти саривақтӣ ва мубрам ба ҳисоб меравад.

Азамзода Акмал Азам соли 2010 ба факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи Миллии Тоҷикистон ба ихтисоси ҳуқуқшиносӣ – “Фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ” дохил шуда, онро соли 2015 хатм намудааст.

Аз соли 2015 то имрӯз дар вазифаҳои гуногун дар мақомоти Прокуратураи Ҷумҳурии Тоҷикистон адои вазифа намудааст. Баъдан, ӯ аз соли 2023 то имрӯз унвонҷӯи кафедраи криминалистика ва фаъолияти экспертизаи судии факултети ҳуқуқшиносии ДМТ ба ҳисоб меравад.

Кори диссертатсионии Азамзода Акмал Азам аз муқаддима, 3 боб, 7 зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиётҳои истифодашуда иборат мебошад.

Дар муқаддима мубрамии мавзӯи таҳқиқи диссертатсионӣ асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши масъалаи илмӣ арзёбӣ гардида, объекти

таҳқиқ, мавзӯ, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назарӣ ва методологӣ, наwgониҳои илмӣ, аҳамияти назарӣ ва амалии он муайян карда шудааст.

Дар боби аввали диссертатсия, ки ба мавзӯи «Асосҳои назариявии техникаи криминалистӣ ва истифодаи он дар фаъолияти муфаттишони прокуратура» бахшида шудааст, муаллиф таҳқиқи мафҳум ва низоми техникаи криминалистикӣ дар раванди фаъолияти муфаттишон, ҳамчунин таъминоти техникӣ ва криминалистикии муфаттишони прокуратураро баён менамояд. Муаллиф дар зербоби аввал, ки ба мафҳум ва низоми техникаи криминалистикӣ равона шудааст, таъкид мекунад, ки ин соҳа дар марҳилаи аввали рушди илмии криминалистика ҳамчун як ҷузъи мустақили илм шакл гирифта, дар аввал ҳамаи масъалаҳо ва хусусиятҳои он ба техникаи криминалистикӣ дохил мешуданд. Бо мурури замон, терминологияи техникаи криминалистикӣ ба истифодаи илмҳои табиатшиносӣ, мисли химия, физика ва биология дар раванди тафтиши ҷиноятҳо дахл кард.

Дар зербоби дуюми боби якум, ки ба «Таъминоти техникӣ-криминалистикии фаъолияти муфаттишон» бахшида шудааст, муаллиф кӯшиш мекунад, ки нақши муассисаҳои экспертизаи давлатии судӣ, мақомоти тафтишотӣ ва ҷузъу томҳои оперативиро дар таъминоти техникӣ ва криминалистикӣ барои пешбурди кори муфаттишон ба таври ҳамаҷониба шарҳ диҳад. Бо афзоиши ҷинояткорӣ ва истифодаи васеи технологияи муосир аз ҷониби ҷинояткорон, махсусан дар соҳаҳои киберҷинояткорӣ ва ҷиноятҳои иқтисодӣ, бояд имкониятҳои нави техникӣ барои муфаттишон муҳайё гарданд.

Дар боби дуюми рисола, ки ба «Робитаи муфаттишон бо илми криминалистика ва ҳамкориҳои онҳо бо муассисаҳои экспертизаи судӣ» бахшида шудааст, муаллиф изҳор медорад, ки самаранокии фаъолияти муфаттишон ва пешгирии ҷиноятҳо ба сатҳи илмии ташкили фаъолияти онҳо ва кормандони оперативӣ вобаста аст. Истифодаи воситаҳои илмии

техникӣ ва дастовардҳои илми криминалистика ба муфаттишон имкон медиҳад, ки дар мурофияҳои ҷиноятӣ натиҷаҳои мусбӣ ба даст оранд. Муаллиф инчунин таъкид мекунад, ки ҳамкориҳои муфаттишон бо муассисаҳои экспертизаи судӣ бояд дар заминаи ҳуқуқии мукамал ташкил шавад.

Боби сеюми рисола ба масоили «Таъминоти техникӣ-криминалистикии фаъолияти муфаттишон» дар чараёни гузаронидани амалҳои тафтишӣ, истифодаи технологияҳои муосир ва нейросетҳо дар раванди тафтиши ҷиноятҳо бахшида шудааст. Дар зербоби аввали боби сеюм муаллиф таъкид мекунад, ки қоидаҳои универсалии истифодаи воситаҳои техникӣ ва технологияҳои муосир дар тафтиши ҷиноятҳо бояд дар тамоми кишварҳо татбиқ карда шаванд, то самаранокии тафтишот ва иҷрои қонун таъмин гардад.

Дар зербоби дууми боби сеюм, ки ба «Воситаҳои техникӣ-криминалистикӣ ва технологияҳои фосилавӣ» бахшида шудааст, муаллиф роҳҳои истифодаи технологияҳои муосир, мисли телефонҳои мобилӣ ва планшетҳоро дар раванди тафтиши ҷиноятҳо шарҳ медиҳад. Ин воситаҳо барои муайян кардани робитаҳои фосилавии ҷинояткорон аҳамияти калон доранд.

Дар зербоби сеюми боби сеюм, ки ба «Истифодаи нейросет ва зеҳни сунъӣ» бахшида шудааст, муаллиф таъриф мекунад, ки нейросетҳо, ки бо истифода аз принципҳои нейронҳои мағзи инсон кор мекунанд, метавонанд самаранокии кори муфаттишонро баланд баранд ва дар натиҷа, раванди тафтиши ҷиноятҳо мукамалтар ва самараноктар гардад.

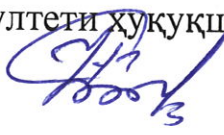
Дар маҷмӯъ, рисола на танҳо барои таҳқиқоти илмӣ, балки барои таҳкими амалияи ҳуқуқӣ ва истифодаи технологияҳо дар соҳаи тафтиши ҷиноятҳо аҳамияти муҳим дорад.

Дар хулоса ва пешниҳоди натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ ҷамъбаст гардидаанд. Феҳристи адабиёт мутобиқ ба мавзӯи матраҳшуда

буда, истинодҳо барои тақвияти пешниҳоди илмӣ мувофиқ ба матлаб истифода шудаанд.

Нуктаҳои илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия илман асоснок буда, бо далелҳои муътамади назариявӣ-методӣ ва таҳлилӣ мустаҳкам карда шудаанд. Мӯҳтавои асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмӣ ва баромадҳои муаллиф дар конференсҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтааст.

Хулоса, диссертатсияи Азамзода Акмал Азам дар мавзӯи “Хусусиятҳои истифодаи техникаи криминалистикӣ аз ҷониби муфаттишони прокуратура дар раванди тафтиши ҷиноят: проблемаҳои назариявӣ ва амалӣ” ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 март соли 2021, №3) ҷавобгӯ буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.12 – Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ барои ҳимоя пешниҳод карда мешавад.

Роҳбари илмӣ: доктори илмҳои ҳуқуқшиносии,
профессори кафедраи криминалистика ва
фаъолияти экспертизаи судии факултети ҳуқуқшиносии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Назаров А.Қ.

Суроға: 734023, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, м. Буни Ҳисорак Тел.: (+992) 907967476

Имзои Назаров А.Қ.-ро тасдиқ мекунам,
Сардори РК ва КМ ДМТ Шодихонзода Э.Ш.
«28» 08 2025 с.

Суроға: Хиёбони Рудакий, 17, ш. Душанбе, 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон
Телефон: (+992 -37) 221-62-25; (+992 -37) 227 -15-10; Факс: (+992-37) 227-15-10; Email: info@tnu.tj